

Jeden proud či dva

Jitka Černá

Článek sepsaný pro doplnění zde uvedeného článku Tomáše Boňka s názvem Jeden Proud.

V anthroposofii se rozkoukávám necelých devět let. A se vší úctou k Obci křesťanů a k jejím představitelům bych chtěla k článku pana Boňka, se kterým v mnoha bodech souhlasím, dodat pár výpisků z přednášky proslovené jeden den před shořením prvního Goetheana z 30.12.1922 (GA 219), kde jeho autor zcela jasně vykresluje správný vztah mezi Anthroposofickou společností a hnutím za náboženskou obnovu (tj. dnešní Obcí křesťanů). Dle mého pochopení se v dané přednášce hovoří velice jasně o tom, že se jedná o dva odlišné proudy pro odlišně založené lidi. Důvody pro počáteční rozdělení jistě pominou, ale zřejmě si na to budeme muset počkat až do doby, kdy se samo organizované náboženství stane nepotřebným, a pokud samo situaci správně pochopí, nebude se tomuto zdravému vývoji bránit. Nechci tím v žádném případě tvrdit, že by snad cesta vycházející z poznání byla nadřazená cestě náboženské. Ale protože se nedomnívám, že bychom již pokročili ve vývoji lidstva tak daleko, že by snad bylo na místě obě hnutí spojit, ráda bych zde uvedla dle mého jasně definovaný vztah obou hnutí.

Pro ty, kdo mne neznají, podotýkám, že jsem byla dosti aktivní příznavkyní Obce křesťanů po dobu přibližně dvou let. Celou dobu jsem doufala, že tam potkám lidi, se kterými si budu moci popovídat o svém studiu knížek a přednášek R. Steinera, ale pořád se mi to nějak nevedlo. Lidé buď byli ve studiu anthroposofie natolik pokročilí, že je moje začátečnické postřehy nezaujaly (to byli například faráři), anebo sami téměř nic nečetli, a pak se s nimi hovor na kýžené téma také nedařil.

Hlavním důvodem, který mne přiměl článek napsat, je to, že se mi zdá vhodné uvést slova toho, kdo zásadní měrou přispěl ke vzniku obou proudů. Zřejmě nepovažoval za vhodné nechat lidi usuzovat o vztahu mezi těmito proudy na základě svých předchozích přednášek a knih, z jejichž citací je článek *Jeden proud* převážně sestaven. Z přednášky je naopak cítit silná potřeba jasně formulovat vztah mezi oběma hnutími. Bohužel se mi nepodařilo najít český překlad této přednášky (i když si jsem jistá, že jsem ji v češtině před pár lety četla), takže vycházím z anglického překladu, který je mimo jiné k nalezení a webových stránkách Rudolf Steiner's Archive.

V přednášce je to vyjádřeno velice jasně

„...musím vám sdělit něco ohledně nedávných událostí týkajících se jednoho hnutí, které je odlišné od anthroposofického hnutí, protože, kdybych to neudělal, mohlo by snadno dojít k nedorozuměním.“

„Kdyby v současné době dostatečný počet lidí z přirozené tendence srdce a mysli našlo svou cestu k anthroposofickému hnutí, pak vše, co by bylo nezbytné pro náboženské cíle a ideály, by se také postupně vyvinulo společně s anthroposofickým poznáním z anthroposofického hnutí. Ale jak již jsem zmínil, existuje mnoho lidí, kteří jednoduše proto, že žijí v určitých kruzích kulturního života, nemohou najít svou cestu k anthroposofickému hnutí, a kteří mají silnou potřebu k náboženské obnově, tedy k obnově křesťanského náboženství.“

„Lidem, kteří nejsou zpočátku schopni vydat se přímo cestou anthroposofického hnutí, je třeba nabídnout duchovní cestu skrze formování společenství, kde působí společně srdce, duše a duch – což je zároveň cesta vhodná pro vývoj lidstva na jeho současném stupni.“

„Zatímco v anthroposofii jde o individuálně získané poznání, z něhož až posléze musí s naprostou vnitřní nutností vyplynout etická a náboženská sociální činnost, která je pro budoucnost lidstva nezbytná.“

„V současné době je pro vývoj lidstva nezbytné, aby anthroposofické hnutí rostlo stále více tím, že duchovní pravdy, které nám mají být sděleny z duchovních světů, by měly nejprve vstoupit přímo do srdcí lidí, aby jimi mohl být člověk posílen. Ty pak najdou cestu, která bude na jedné straně umělecká, na druhé náboženská, etická a sociální. Od svého založení se Anthroposofické hnutí ubírá touto cestou a pokud bude této cestě správně rozuměno, není pro ně nezbytná žádná jiná cesta. Potřeba jiné cesty vyvstává pro ty, kdo se nemohou po první cestě vydat přímo, ale kteří skrze budování společenství a společné úsilí uvnitř něho, musí následovat jinou cestu, tu, která se k anthroposofické cestě připojí až později.“

„Tím se otevřela možnost, aby se tato dvě hnutí vyvíjela vedle sebe.“

„A tak, spoléhajíc se na to, že anthroposofické hnutí zůstane tím, čím bylo a má být, jsem poskytl, zcela nezávisle na anthroposofickém hnutí, určitému počtu lidí, kteří, ze svého vlastního impulsu, nikoliv mého, si přáli pracovat pro hnutí za náboženskou obnovu... Dal jsem jim ceremoniální a rituální obsah potřebný pro toto společenství... jako soukromá osoba, což znamená, že to nemá nic společného s anthroposofickým hnutím... Nejsem zakladatelem tohoto hnutí... poskytl jsem radu a ukázal, jak je třeba hnutí rituálně založit... Hnutí pro náboženskou obnovu bylo tedy založeno nezávisle na mně a na Anthroposofické společnosti. Já jsem poskytl jen radu.“

„Je třeba, aby bylo zcela jasně rozuměno, že vedle anthroposofického hnutí bylo založeno ještě jiné hnutí (nezávisle na anthroposofickém hnutí), z důvodu, že mimo anthroposofické hnutí je mnoho lidí, kteří nemohou najít cestu do anthroposofického hnutí samotného, ale kteří budou schopni se k němu připojit později. Proto je třeba velice přesně odlišovat anthroposofické hnutí, tedy anthroposofickou společnost, od hnutí za náboženskou obnovu.“

„Proto jsem si sám pro sebe vytvořil jasný obraz, že toto hnutí za náboženskou obnovu, kterému jsem tak říkajíc pomohl na nohy – a které vkládá svou důvěru do anthroposofického hnutí a považuje ho za svého předchůdce – bude hledat své stoupence mimo anthroposofickou společnost. A bude považovat za vážnou chybu vnášení práce a cílů, které jsou nezbytně zamýšleny vně anthroposofické

společnosti. Kdo náleží k anthroposofické společnosti jí rozumí pouze tehdy, pokud se k hnutí za náboženskou obnovu staví jako rádce a pomocník, ale nemůže se do ní zároveň přímo ponořit. Pokud by tak učinil, pracoval by tím na dvou cílech: za prvé, na rozkladu a zničení anthroposofické společnosti; a za druhé na učinění hnutí za náboženskou obnovu neplodným... Všechna oprávněná hnutí v lidstvu musí spolupracovat, ale musí se tak dít správným způsobem... Jako se v lidském organismu nemůže krevní soustava stát soustavou nervů ani naopak, tak musí i tato hnutí fungovat nezávisle na sobě... protože Anthroposofická společnost nepotřebuje náboženskou obnovu, vždyť čím by byla, kdyby nejprve potřebovala náboženskou obnovu!“

„Ale náboženská obnova je ve světě skutečně potřebná, a proto byla vztažena nápomocná ruka k jejímu založení.“

„A každý, kdo jasně tyto věci od sebe nerozlišuje a nedrží je od sebe jasně oddělené, ve skutečnosti pracuje na zničení anthroposofického hnutí a na odejmutí základu a vlastní páteře z hnutí pro náboženskou obnovu.“

„Pro dobro obou hnutí je proto zásadní nezbytností, aby zůstala jasně oddělena... Proto musí hnutí za náboženskou obnovu působit zcela vně anthroposofického hnutí, ať již se to týká finančních prostředků nebo příznivců a členů, byť by zpočátku nemělo takový úspěch mezi neanthroposofy. Protože, pokud by hledalo podporu mezi anthroposofy, pak by tím nevyhnutelně působilo ke zničení obou hnutí... To, co nyní uvádím jako nezbytné následky, byly zároveň mnou dopředu stanovené podmínky pro to, abych svou pomoc hnutí za náboženskou obnovu vůbec poskytl... bez nich by hnutí za náboženskou obnovu skrze mou radu nikdy nebylo vzniklo.“

„V lásce a úctě k duchovnímu světu byla hnutí za náboženskou obnovu poskytnuta rada vycházející z duchovního světa, aby se mohlo samo správně založit... a anthroposofové musejí vědět, že vlastní jádro anthroposofického hnutí nemá nic společného s hnutím za náboženskou obnovu..... I když jistě neexistuje silnější přání než moje, aby hnutí za náboženskou obnovu rostlo a vzkvétalo stále více, ale vždy ve shodě s původními záměry.“